

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a Mgr. Ing. Veroniky Baroňové v právní věci žalobkyně: **Ing. G. M.**, zast. Mgr. Bc. Jaroslavem Luxem, advokátem se sídlem Poděbradova 1243/7, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 8. 2019, č. j. 18 Ad 14/2019 – 55,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 20. 11. 2018, č. j. X, zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne 12. 1. 2018, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“); tímto rozhodnutím byl žalobkyni přiznán podle § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a s přihlédnutím k čl. 13, čl. 16 odst. 1 a čl. 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení publikované pod č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva mezi ČR a RF“) starobní důchod od 1. 11. 2014 ve výši 7592 Kč měsíčně s tím, že se tento důchod od lednové splátky v roce 2015 zvyšuje na 7737 Kč, od lednové splátky v roce 2016 na 7777 Kč a od lednové splátky roku 2017 na částku 8005 Kč. Žalobkyně namítala, že jí byla ruská doba pojištění započítána až od data 1. 9. 1980, neboť předtím pracovala v Ázerbájdžánu v bývalém Sovětském svazu. Tuto dobu žalovaná žalobkyni nezhodnotila proto, že žádost o starobní důchod žalobkyně uplatnila až po datu 22. 9. 2009, do kterého byla ve vztazích mezi Českou republikou a Republikou Ázerbájdžán považována za platnou dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení ze dne 2. 12. 1959, která vstoupila v platnost 1. 7. 1960 a byla publikována pod č. 116/1960 Sb. Po uvedeném datu nebyla nová smlouva o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Republikou

Ázerbájdžánu uzavřena. V další části odůvodnění tohoto rozhodnutí pak žalovaná podrobně vysvětlila způsob výpočtu výše starobního důchodu žalobkyně.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalované žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích; věc byla následně usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 2. 2019, č. j. Nad 26/2019 – 22, přikázána podle § 9 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších přepisů (dále jen „s. ř. s.“), Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“).

[3] Krajský soud žalobu zamítl; uvedl, že žalobkyně nenapadala způsob výpočtu výše starobního důchodu, který byl ostatně v odůvodnění napadeného rozhodnutí přehledně a podrobně vysvětlen; podstatným žalobním bodem bylo, že jí byla započtena ruská doba pojištění až od 1. 9. 1980, když předtím studovala a pracovala v Ázerbájdžánu. Krajský soud z obsahu správního spisu zjistil, že na žádost žalované Penzijní fond Ruské federace přípisem ze dne 9. 10. 2018 potvrdil platnost dob pojištění získaných žalobkyní na území Ruské federace, které uvedl v potvrzení ze dne 22. 9. 2017 na formuláři RU2/CZ, tj. období od 1. 9. 1980 do 3. 8. 1983 a od 25. 10. 1984 do 24. 12. 1988. Zároveň sdělil žalované, že nemůže potvrdit doby pojištění žalobkyně od 3. 5. 1971 do 26. 2. 1980 a od 31. 8. 1983 do 8. 10. 1984, neboť pracovní činnost v této době žalobkyně vykonávala na území Republiky Ázerbájdžán a ve federální databázi ruského nositele pojištění nebyla nalezena. Z osobního listu důchodového pojištění krajský soud dále zjistil, že tedy nebyla zhodnocena namítaná doba, kterou žalobkyně dokládala pracovní knížkou, v níž je uvedena doba studia Národohospodářského institutu z roku 1966 do roku 1970 a jednotlivá zaměstnání od 5. 3. 1971 do 24. 12. 1988.

[4] Krajský soud dále zrekapituloval vztahy mezi bývalým Československem a Svazem sovětských socialistických republik v oblasti sociálního zabezpečení; dohoda ze dne 2. 12. 1959, publikovaná pod č. 116/1960 Sb. a platná od 1. 7. 1960, skončila dnem 31. 12. 2008 vůči Ruské federaci a ve vztahu k ostatním nástupnickým státům včetně Ázerbájdžánské republiky zanikla dne 23. 9. 2009, kdy bylo publikováno sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2009 Sb. m. s. k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv mezi Českou republikou a Ázerbájdžánskou republikou. Následně žádná smlouva v oblasti sociálního zabezpečení mezi Českou republikou a Ázerbájdžán uzavřena nebyla. Při hodnocení doby zaměstnání žalobkyně v Ázerbájdžánu v namítaném období od roku 1971 do roku 1980 musela tedy žalovaná vycházet z právního stavu, který byl dán v době podání její žádosti o starobní důchod. Tuto žádost žalobkyně podala dne 5. 6. 2017, tedy v době, kdy již neplatila výše uvedená dohoda o sociálním zabezpečení mezi bývalým Svazem sovětských socialistických republik a Československou socialistickou republikou ze dne 2. 12. 1959 a kdy po ukončení její platnosti zanikla i ve vztahu k Republice Ázerbájdžán.

[5] Krajský soud proto uzavřel, že žalobní námitka ohledně nezapočtení doby pojištění získané žalobkyní v Republice Ázerbájdžán je nedůvodná. K námitce státního občanství České republiky krajský soud dodal, že účast na důchodovém pojištění je závislá na účastenství na pojištění nemocenském a není tedy vázána na občanství České republiky či na trvalý pobyt pojištěnce na jiném území apod. Při rozhodování o výši starobního důchodu je žalovaná vázána zákonem o důchodovém pojištění a nemůže zohlednit

pokračování

námítky, že stanovená výše důchodu je příliš nízká. Nepříznivou sociální situaci občanů řeší totiž systém dávek pomoci v hmotné nouzi a nikoliv zákon o důchodovém pojištění.

[6] Rozsudek krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností; krajskému soudu vytýká nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

[7] Podle stěžovatelky nelze pominout, že se k ní Ázerbájdžánská republika staví nepřátelsky; pravděpodobně jí zazlívá, že opustila rodnou republiku a odstěhovala se do Československé republiky, kde se v roce 1989 provdala a získala zde občanství. Stěžovatelka přiznává, že žalovaná vyvinula značné úsilí k tomu, aby se s příslušnými úřady Ázerbájdžánu spojila ohledně otázky uznání doby pojištění na základě v řízení předloženého diplomu a pracovní knížky. Stěžovatelka připomíná vyjádření žalované pro úřad Veřejného ochránce práv ze dne 5. 12. 2013, z něhož vyplývá, že žalovaná podezírá úřady Ázerbájdžánu z předpojatosti a přehlížení žádostí. Podle stěžovatelky potom bylo na místě jinak vyhodnotit důkaz potvrzení Ruské federace na formuláři RU2/CZ o období důchodového pojištění, kdy z tohoto důkazu evidentně plyne, že se stěžovatelka v období od 3. 5. 1971 do 26. 2. 1980 a následně od 31. 8. 1983 do 8. 10. 1984 pohybovala ve studijním a pracovním prostředí Ázerbájdžánské republiky, která na uvedené skutečnosti vystavila potvrzení – pracovní knihu. Dle právního řádu může za důkazní prostředek sloužit cokoli, čímž lze zjistit stav věci. Jak pracovní knížka, tak diplom jsou přitom součástí správního spisu. Přístup krajského soudu tak stěžovatelka označuje za alibistický a považuje za nutné uvedené bezesmluvní posouzení Ázerbájdžánu přetavit do dispozice právních norem.

[8] Stěžovatelka se dále odvolává na konzultaci s úřadem Veřejného ochránce práv a s odkazem na znění § 13 odst. 2 věty druhé zákona o důchodovém pojištění a § 169a, § 11 a § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, účinného ke dni 31. 12. 1995, stěžovatelka dovozuje, že doba studia v Ázerbájdžánu jí tudíž měla být započtena jako česká doba pojištění. Tento závěr stěžovatelka opírá i o judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 113/2013 - 45, a ze dne 30. 1. 2008, č. j. 6 Ads 23/2007 - 101).

[9] Stěžovatelka proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že dosavadní praxe žalované při hodnocení doby studia v cizině vycházela z výkladu, podle něhož bylo možné hodnotit jako českou (náhradní) dobu pojištění dobu studia po 18. roce věku získanou před 1. 5. 1990 u osob, které byly ke studiu do ciziny vyslány tehdejšími československými orgány, nebo které studovaly v cizině s jejich vědomím, a které měly v době studia české občanství. V průběhu času se však ukázalo, že tento výklad byl opakovaně zpochybněn obecnými soudy. Soudní judikatura nebyla v otázce hodnocení doby studia v cizině před 1. 5. 1990 zprvu jednotná, postupně však došlo zejména na úrovni Nejvyššího správního soudu k jejímu ustálení. Nejvyšší správní soud, pokud jde zejména o případy, kdy je nárok na důchod posuzován výhradně podle vnitrostátní právní úpravy (jedná se o hodnocení doby v tzv. nesmluvní cizině, převážně ve státech bývalého SSSR) výslovně označuje

podmínku vyslání ke studiu do ciziny pro hodnocení uvedené doby studia za nedůvodnou a požadavek českého státního občanství jednoznačně váže až k okamžiku podání žádosti o důchod, nikoli k období, kdy studium probíhalo.

[11] Žalovaná proto v mezidobí přizpůsobila aplikační praxi ohledně hodnocení doby studia v cizině závěrům, k nimž dospěl Nejvyšší správní soud. Z nového výkladu, přijatého 24. 7. 2019, vyplývá, že jako česká (náhradní) doba pojištění bude hodnocena doba studia po 18. roce věku získaná před 1. 5. 1990 v nesmluvní cizině u osob, které měly v době podání žádosti o důchod české občanství. Studium v nesmluvní cizině před 1. 5. 1990 před 18. rokem věku lze hodnotit, jsou-li splněny tyto podmínky: české státní občanství (resp. občanství členského státu EU nebo smluvního státu) v době podání žádosti o důchod nebo u občanů třetích států získání 10 let pojištění v ČR, zaplacení pojistného za tuto dobu ve smyslu § 13 zákona o důchodovém pojištění; to však neplatí v případech, kdy žadatel byl ke studiu do ciziny vyslán, neboť na vyslané studenty se po dobu jejich studia vztahovaly pouze české právní předpisy, podle rozhodnutí MŠMT bylo toto studium postaveno na roveň studia na středních a vysokých školách v ČR [srov. § 21 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění]. Stěžovatelka nesplnila podmínku zaplacení pojistného ani vyslání do ciziny, tzn. dobu studia v Ázerbájdžánu do 18 let nelze stále započítat pro účely českého důchodového pojištění.

[12] Pokud jde o studium v nesmluvní cizině před 1. 5. 1990 po 18. roce věku lze je dle žalované hodnotit, jsou-li splněny tyto podmínky: české státní občanství (resp. občanství členského státu EU nebo smluvního státu) v době podání žádosti o důchod nebo u občanů třetích států získání 10 let pojištění v ČR, podle rozhodnutí MŠMT bylo toto studium postaveno na roveň studia na středních a vysokých školách v ČR. Studium se hodnotí jako náhradní doba pojištění v rozsahu prvních 6 let a v rozsahu 80 %. Stěžovatelce lze tedy dodatečně uznat a započítat dobu studia v Ázerbájdžánu po 18. roce věku, tj. dobu od 5. 4. 1967 do 31. 7. 1970.

[13] Vzhledem k přijaté změně výkladu, žalovaná po obdržení kasační stížnosti přepočítala starobní důchod stěžovatelky se započtením doby studia v Ázerbájdžánu po 18. roku věku. Studium v nesmluvní cizině před 1. 5. 1990 před 18. rokem věku lze hodnotit mimo jiné, pokud bylo zaplaceno pojistné, popřípadě pokud byl student vyslán, proto byla započtena doba studia až po 18. roku věku stěžovatelky, tj. od 5. 4. 1967 do 31. 7. 1970.

[14] Dne 19. 12. 2019 žalovaná vydala rozhodnutí č. j. X, kterým podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, a s přihlédnutím k článku 13, článku 16 odst. 1 a článku 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s. zvýšila starobní důchod stěžovatelky od 1. 11. 2014 na částku 8277 Kč měsíčně. Důchod byl stěžovatelce plně doplacen. Uvedené rozhodnutí a nový osobní list důchodového pojištění jsou založeny v dávkovém spise.

[15] Vzhledem k výše uvedenému žalovaná navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnosti žalobkyně nevyhověl a zamítl ji jako nedůvodnou.

[16] Stěžovatelka přípisem ze dne 25. 5. 2020 doplnila kasační stížnost o diplom č. X ze dne 7. 7. 1975, kterým byla stěžovatelce přiznána kvalifikace „Znalec patentů CSVZ“. Stejný podklad obsahuje i správní spis žalované.

pokračování

[17] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatelka je v řízení zastoupena advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[18] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů; současně zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by byl Nejvyšší správní soud povinen přihlížet z úřední povinnosti, a dospěl k názoru, že kasační stížnost není důvodná.

[19] Stěžovatelka je přesvědčena, že krajský soud posoudil nesprávně režim dob pojištění, neboť měl zohlednit, že stěžovatelka v období od 3. 5. 1971 do 26. 2. 1980 a následně od 31. 8. 1983 do 8. 10. 1984 studovala a pracovala v Ázerbájdžánské republice.

[20] Z obsahu správního spisu plyne, že stěžovatelka, pobírající v té době částečný invalidní důchod, podala dne 5. 6. 2017 prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení Ostrava žádost o starobní důchod s tím, aby jí tento důchod byl přiznán od 1. 11. 2014. K žádosti napsala stěžovatelka doprovodný dopis, ve kterém poukázala na nejasnou právní úpravu uznávání důchodového pojištění z Ázerbájdžánu v České republice.

[21] Dopisem ze dne 4. 8. 2017 žalovaná informovala stěžovatelku o Smlouvě mezi ČR a RF, jež vstoupila v platnost dne 1. 11. 2014; ve smyslu uvedené smlouvy, získá-li osoba celou dobu pojištění potřebnou pro vznik nároku na důchod v jednom ze smluvních států, přizná jí tento stát důchod výhradně podle svých právních předpisů. Žalovaná dále uvedla, že však i v tomto případě provede srovnávací výpočet tzv. dílčího důchodu, který by pojištěnci náležel podle smlouvy a přizná mu vyšší z těchto důchodů. Žalovaná poukázala na znění čl. 30 odst. 3 smlouvy upravující hodnocení dob pojištění v obou státech získaných do 31. 12. 2008, a uvedla, že při hodnocení ruských dob pojištění vychází výhradně z údajů potvrzených Penzijním fondem Ruské federace.

[22] Žalovaná obdržela dne 4. 10. 2017 od Penzijního fondu Ruské federace odpověď, formulář RU2/CZ, ve kterém potvrdil 2553 dnů pojištění stěžovatelky v období od 1. 9. 1980 do 3. 8. 1983 a od 25. 10. 1984 do 24. 12. 1988. Následně, jak bylo již uvedeno shora, vydala žalovaná dne 12. 1. 2018, pod č. j. X, rozhodnutí o žádosti stěžovatelky.

[23] Stěžovatelka proti tomuto rozhodnutí podala námitky, ve kterých uvedla, že v Rusku vykonávala práci vedoucího inženýra, což je zřejmé z pracovní knížky a diplomu. Nesouhlasila s tím, že jí ruská doba pojištění byla započtena od 1. 9. 1980, neboť předtím studovala a pracovala v Ázerbájdžánu v bývalém SSSR. Žalovaná na základě podaných námitek dne 8. 3. 2018 opětovně zahájila řízení s Penzijním fondem Ruské federace. Požadavek na potvrzení doby pojištění stěžovatelky žalovaná znovu urgovala dne 20. 9. 2018. V odpovědi, doručené dne 9. 10. 2018, Penzijní fond Ruské federace potvrdil platnost dob pojištění získaných stěžovatelkou na území Ruské federace, které uvedl v předešlém potvrzení na formuláři RU2/CZ, tj. období od 1. 9. 1980 do 3. 8. 1983 a od

25. 10. 1984 do 24. 12. 1988. Zároveň sdělil žalované, že nemůže potvrdit doby pojištění stěžovatelky od 3. 5. 1971 do 26. 2. 1980 a od 31. 8. 1983 do 8. 10. 1984, neboť pracovní činnost v této době stěžovatelka vykonávala na území Republiky Ázerbájdžán a ve federální databázi ruského nositele pojištění nebyla nalezena.

[24] Žalovaná rozhodnutím ze dne 20. 11. 2018, č. j. X, zamítla námitky žalobkyně a potvrdila prvostupňové rozhodnutí.

[25] Nejvyšší správní soud připomíná, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem, který míří k pravomocnému rozsudku krajského soudu; jak její důvody, tak i rozsah jsou vázány na nejzávažnější případy nezákonnosti. Současně Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že při přezkouvání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Norma upravená v § 75 odst. 1 s. ř. s. fixuje skutkový a právní stav, z něhož při soudním přezkumu vychází správní soud, k době rozhodování správního orgánu. Jde o jeden z projevů přezkumné (kontrolní) povahy správního soudnictví ve věcech žalob proti rozhodnutí. Řízení před správním soudem není pokračováním správního řízení. Soud nepokračuje ve správním řízení v „třetí instanci“, nýbrž jen kontroluje, zda je rozhodnutí správního orgánu v souladu s právem a zda správní orgán v souladu s právními předpisy správně zjistil skutkové okolnosti relevantní pro rozhodnutí. Proměny skutkového nebo právního stavu poté, co žalovaný správní orgán vydal soudem přezkoumávané rozhodnutí, nemohou mít zásadně vliv na výsledek soudního přezkumu [KÜHN, Zdeněk. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), § 75].

[26] Žalovaná jako správní orgán rozhodla o nároku stěžovatelky na starobní důchod rozhodnutím ze dne 12. 1. 2018, resp. po uplatněných námitkách dne 20. 11. 2018. K tomuto datu již neplatila žádná smlouva o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Ázerbájdžánskou republikou. V tomto ohledu lze odkázat na odůvodnění krajského soudu, jenž poukázal na Dohodu mezi Československem a Svazem sovětských socialistických republik v oblasti sociálního zabezpečení ze dne 2. 12. 1959, publikovanou pod č. 116/1960 Sb (dále též jen „Dohoda“). Tato Dohoda byla Českou republikou vypovězena dne 4. 6. 2008 a své platnosti ve vztahu k Ruské federaci pozbyla dne 31. 12. 2008 (viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 87/2008 Sb. m s.), aniž by byla přímo nahrazena novou dvoustrannou smlouvou. Od 1. 1. 2009 tedy žalovaná neměla k dispozici právní nástroje, které upravovala zmíněná dohoda (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2010, č. j. 6 Ads 10/2010 – 50). V době rozhodování žalované o žádosti stěžovatelky tedy již Dohoda mezi ČSR a SSSR nebyla aplikovatelná.

[27] Dohoda byla založena na státoobčanském principu a bylo ji tak možné uplatnit pouze vůči státním příslušníkům jedné ze smluvních stran, resp. po zániku ČSFR a SSSR vůči občanům České republiky a Ruské federace, případně dalších nástupnických států bývalého Sovětského svazu, které do této dohody vstoupily, což byl i případ Ázerbájdžánu, vůči němuž ovšem Dohoda mezi ČSR a SSSR pozbyla platnosti dnem 23. 9. 2009, kdy bylo publikováno sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2009 Sb. m. s., k platnosti dvoustranných mezinárodních smluv mezi Českou republikou a Ázerbájdžánskou republikou. Následně žádná smlouva v oblasti sociálního zabezpečení

pokračování

mezi Českou republikou a Ázerbájdžánem uzavřena nebyla. Nejvyšší správní soud chápe, že stěžovatelka může pociťovat tento stav jako nespravedlivý, jak však vyplývá z výše uvedeného, je důsledkem řádné aplikace pozitivního práva ze strany žalované i krajského soudu.

[28] Ke změně právního stavu následně došlo dne 1. 11. 2014, kdy vstoupila v platnost Smlouva mezi ČR a RF, která opětovně zavedla smluvní základ pro rovnost v nakládání mezi občany těchto států v oblasti sociálního zabezpečení a upravila působnost smluvních stran.

[29] Stěžovatelka namítala, že žalovaná měla přihlížet k doložené pracovní knížce a diplomu, ze které podle ní zřetelně vyplývá doba pojištění získaná na území nynějšího Ázerbájdžánu. Touto námitkou se lze zabývat ve vztahu k aplikaci Smlouvy mezi ČR a RF pro účely posouzení žádosti stěžovatelky o starobní důchod, která je předmětem nynější věci.

[30] Z přechodného ustanovení obsaženého v čl. 30 odst. 3 Smlouvy mezi ČR a RF vyplývá, že „[p]ro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. 12. 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou, a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna, doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány.“

[31] Definici místa trvalého bydliště podle Smlouvy mezi ČR a RF upravuje čl. 13 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení ze dne 8. 12. 2011 (č. 58/2014 Sb. m. s.; dále jen „prováděcí ujednání“), dle něhož platí, že „[p]ro účely provádění Smlouvy se má za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředložili-li doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany [odst. 1]. Ustanovení odstavce 1 tohoto článku se použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. 12. 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy [odst. 2].“

[32] Z citovaných ustanovení jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka, a to právě ke dni 31. 12. 2008 (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 – 28, či ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 – 28). Pro určení místa trvalého bydliště přitom zavádí článek 13 prováděcího ujednání domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož byl pracovník k rozhodnému datu příslušníkem. V řízení před žalovanou

bylo prokázáno, že stěžovatelka měla ke dni 31. 12. 2008 trvalé bydliště na území České republiky, ve smyslu čl. 30 odst. 3 Smlouvy se tak doby pojištění získané stěžovatelkou podle ruských právních předpisů považují za české doby pojištění; stěžovatelce tak byla zhodnocena doba pojištění v celkovém rozsahu 2553 dnů.

[33] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s krajským soudem v tom, že žalovaná nepochybila, neboť v řízení o žádosti stěžovatelky nebylo možno postupovat podle výše uvedené Dohody a zhodnotit jí doby pojištění získané v Ázerbájdžánu. Při rozhodování o výši starobního důchodu je žalovaná vázána zákony a mezinárodními smlouvami, ty mají navíc, aplikační přednost před předpisy vnitrostátního práva. Námitku stěžovatelky, která upřednostňuje aplikaci zákona o důchodovém pojištění před mezinárodními smlouvami, tak nelze přijmout.

[34] Soudní přezkum zákonnosti správního aktu je pak ukotven ke skutkovému a právnímu stavu v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud tak oprávněně vycházel jen z takových skutečností, které existovaly nejpozději k okamžiku rozhodování žalovaného správního orgánu.

[35] Lze podotknout, že žalovaná při svém rozhodování vycházela z ustálené, jednotné a dlouhodobé správní praxe, kterou je pro zachování principu legitimního očekávání vázána. Jak však žalovaná uvedla ve vyjádření ke kasační stížnosti, do budoucna se rozhodla přizpůsobit aplikační praxi ohledně hodnocení doby studia v cizině závěrům, k nimž dospěl v judikatuře Nejvyšší správní soud a rozhodnutím ze dne 19. 12. 2019, č. j. X, stěžovatelce dodatečně započítla dobu studia v Ázerbájdžánu po 18. roku věku.

[36] Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod, pro který by měl rozsudek krajského soudu zrušit. Krajský soud se věcí stěžovatelky řádně zabýval, přezkoumatelným způsobem se vypořádal s relevantními žalobními námitkami, své závěry náležitě odůvodnil, nikterak přitom nevybočil z relevantního zákonného rámce a relevantní judikatury Nejvyššího správního soudu.

[37] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[38] O nákladech řízení kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalované, byť měla ve věci úspěch, náhrada nákladů řízení nenáleží.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. srpna 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu